

Utrikesutskottets betänkande

1979/80:28

med anledning av motioner om vapenexport

Motioner

I motion 1979/80:175 av Lars Werner m. fl. (vpk) föreslås

1. att riksdagen hos regeringen hemställer att den sittande vapenexportutredningen får tilläggsdirektiv enligt i motionen framförda synpunkter.

2. att riksdagen uttalar att ökningen av den svenska vapenexporten snarast måste hejdas.

I motion 1979/80:1131 av Esse Petersson m. fl. (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen anhåller om att förslag till lagstiftning med förtur framläggs i syfte att hindra utbildning i Sverige av militärer från länder till vilka vi av politiska skäl inte säljer krigsmateriel.

I motion 1979/80:1135 av Lars Werner m. fl. (vpk), yrkande 7, föreslås

7. att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att all försäljning av vapen från Sverige förbinds med skärpta villkor att vapnen inte säljs vidare till Sydafrika.

Bakgrund

I betänkande UU 1978/79:25 vid förra riksmötet föreslog utskottet med anledning av motionsyrkanden därom att regeringen skulle genomföra en översyn av vapenexporten genom en parlamentarisk utredning.

Den begärda utredningen tillsattes av regeringen hösten 1979 och tog namnet krigsmaterielexportkommittén. Enligt sina direktiv skall kommittén gå igenom de erfarenheter som har vunnits vid tillämpningen av 1971 års riktlinjer för vapenexporten och kartlägga förekommande problem. Det är därutöver kommittén obetaget att behandla alla frågor som i sammanhanget kan vara av betydelse för analyser och slutsatser.

Utskottet

I motion 1131 föreslås lagstiftning i syfte att hindra utbildning i Sverige av militärer från länder till vilka vi inte säljer krigsmateriel.

Frågan om utbildning i Sverige av utländsk personal och denna utbildnings eventuella användning för militära ändamål har varit föremål för ett flertal frågor i riksdagen.

Handelsminister Staffan Burenstam Linder har i ett svar på en fråga den 22 januari 1980 framhållit att krigsmaterielkommittén även kommer att studera

i vad mån gällande riktlinjer för vapenexporten behöver utvidgas att omfatta utbildningstjänster. Redan kommitténs direktiv rymmer för övrigt en möjlighet härtill.

Med hänsyn till att frågan är under utredning avstyrks motion 1131.

I vpk-motion 175 föreslås i yrkande 1 att krigsmaterielexportkommittén får tilläggsdirektiv enligt i motionen framförda synpunkter. Motionärerna vill att bedömningarna av vilka stater och rörelser som skall få köpa vapen skall grundas på staternas inre system. Även folk som kämpar för sin frihet bör få köpa svenska vapen, heter det i motionen.

I ovan nämnda yttrande UU 1978/79:25 har utskottet utförligt redovisat sina synpunkter på vad en översyn av gällande riktlinjer för krigsmaterielexporten borde innehålla, vilket sedermera lett till utredningens relativt vida direktiv. Utskottet finner ingen anledning att nu föreslå tillägg till dessa direktiv av den innebörd motionärerna förordar. Yrkande 1 i motion 175 avstyrks därför.

I samma motions yrkande 2 föreslås att riksdagen uttalar att ökningen av den svenska vapenexporten snarast måste hejdas. Även frågan om vapenexportens omfattning kommer att behandlas av den pågående utredningen. Yrkande 2 i motion 175 avstyrks därför.

I vpk-motion 1135, yrkande 7, föreslås slutligen att riksdagen hos regeringen begär åtgärder för att all försäljning av vapen från Sverige förbinds med skärpta villkor att vapnen inte säljs vidare till Sydafrika.

Vid vapenexport från Sverige är det sedan lång tid regel att intyg om slutlig mottagare krävs i de fall då regeringen inte är förvissad om att den för regeringen uppgivne köparen är slutlig mottagare. Den regeln syftar till att förhindra att stater som inte själva skulle erhålla tillstånd att köpa vapen från Sverige, ändå kommer i besittning av svenska vapen. Därtill kommer att Sydafrika sedan år 1977 är föremål för ett internationellt vapenembargo, vilket förbjuder varje FN-medlem att leverera vapen till Sydafrika.

Yrkande 7 i motion 1135 föranleder således ingen åtgärd och avstyrks därför.

Utskottet hemställer

1. att riksdagen avslår motion 1979/80:1131,
2. att riksdagen avslår motion 1979/80:175,
3. att riksdagen avslår motion 1979/80:1135, yrkande 7.

Stockholm den 8 maj 1980

På utrikesutskottets vägnar
ALLAN HERNELIUS

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Allan Hernelius (m), Gertrud Sigurdsen (s), Torsten Bengtson (c), Sture Palm (s), Georg Åberg (fp), Ingrid Sundberg (m), Mats Hellström (s), Sture Ericson (s), Jan Bergqvist (s), Sture Korpås (c), Carl Lidbom (s), Björn Molin (fp), Axel Andersson (s), Paul Grabö (c) och Sten Sture Paterson (m).

